

Landstingsstyrelsen

Uppdrag kring huvudmannaskap för naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm

Ärendet

I samband med att fullmäktige beslutade om budget för 2007 gavs landstingsstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att naturbruksskolorna skulle övergå till annan huvudman.

I detta tjänsteutlåtande beskrivs kortfattat det utredningsarbete som genomförts, nuläget samt förslag till fortsatt hantering när det gäller den fortsatta driftsformen för landstingets två naturbruksgymnasier.

Information om ärendet kommer att lämnas till centrala samverkansgruppen den 27 februari 2008.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna denna redovisning

Landstingsstyrelsen föreslås för egen del besluta

att ge landstingsdirektören i uppdrag att i första hand pröva att överföra utbildningen vid naturbruksgymnasierna till friskola i personalregi

att ge landstingsdirektören i uppdrag att återkomma till Landstingsstyrelsen med slutligt förslag om nya huvudmän för naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm

att säga upp samverkansavtalet mellan Stockholms läns landsting och de 24 kommuner i Stockholms län som tecknat avtal om naturbruksutbildning

Bakgrund

År 1999 skedde en skatteväxling mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län gällande gymnasieutbildning inom omvårdnad och naturbruk. De vårdutbildningar som fanns i landstingets regi överfördes till kommunerna.

Beträffande de tre naturbruksgymnasierna Berga, Finsta och Säbyholm skapades ett samverkansavtal där landstinget, på uppdrag av kommunerna, tog på sig uppgiften att driva skolorna till år 2004.

År 2000 gjordes en utredning som visade att ett bättre resursutnyttjande skulle vara möjligt genom att samla alla elever på två skolor. Beslut togs om att lägga ned Finsta naturbruksgymnasium.

År 2004 tecknades ett nytt samverkansavtal med 24 av länets 26 kommuner. Avtalet gäller tills vidare och upphör att gälla vid den hösttermin som infaller närmast tre år efter uppsägning.

Berga naturbruksgymnasium bedriver utbildning inom hästhållning, jordbruk, småskaligt skogsbruk med profilering inom naturvetenskap, samhällsvetenskap. Det finns även en 4-årig särskoleutbildning med inriktning park och miljö. För närvarande bedrivs den senare på uppdrag av Haninge kommun.

Vid Säbyholm bedrivs utbildning inom djurvård, hästhållning och trädgård. Säbyholm bedriver även vuxenutbildning inom komvux och kvalificerad yrkesutbildning (KY), båda utbildningarna med trädgårdsinriktning.

Totalt finns det idag 540 elever fördelat på 472 gymnasieelever och 68 vuxenelever. Av gymnasieeleverna slutar 152 vårterminen 2008. Hur många som tillkommer är i skrivande stund inte känt eftersom ansökningstiden till höstterminen 2008 inte gått ut.

Båda skolorna har internat.

Utredning

Vid årsskiftet 2006/2007 fick personalen vid naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm förfrågan om de ville starta friskola. Med hjälp av konsulter från utvecklingskansliet lämnades ansökningar in till Skolverket och i januari 2008 fick Berga LäroBruk AB och Säbyholm Friskola AB besked om att de beviljas "rätt till bidrag och därmed statlig tillsyn för fristående gymnasieskola".

I ansökningarna till Skolverket har angetts att en fortsatt förhyrning av fastigheterna är aktuell men att inventarier och lager ska köpas.

Under 2007 har två oberoende värderingar gjorts av fastigheterna och en extern värdering av inventarierna på de båda skolorna. En slutlig värdering av inventarier och lager kommer att göras i samband med ett övertagande av annan huvudman. Värdering av rörelsen kommer att göras av extern värderare före övertagande.

För närvarande pågår arbete i personalgrupperna med framtagande av kompanjonavtal där bl a ägandet av respektive friskola ska regleras. Som underlag behöver därför klargöras vilka hyresförhållanden/avtal som kommer att gälla samt till vilket pris inventarier och lager kommer att få köpas. Först därefter kommer personalen att kunna ta ställning till om de är beredda att satsa pengar i ett delägarskap. En indikativ prisnivå finns för inventarier och lager.

Om personalgrupperna vid den ena alternativt båda skolorna kommer fram till att de saknar förutsättningar för att starta friskola kommer kretsen av intressenter att utökas.

Personalfrågor

Vid en verksamhetsövergång kommer personalen att erbjudas övergång till ny huvudman enligt de regler som gäller. För personal som kommer att tacka nej till erbjudandet kommer landstinget ha omplaceringsskyldighet. För kategorierna lärare, djurskötare, traktorförare internatpersonal m fl blir det svårt att hitta nya arbetsuppgifter. Det kommer att innebära kostnader för bl a uppsägning. Dessa kostnader är i nuläget svåra att beräkna eftersom det idag inte finns uppgifter på hur många personer som kommer att tacka ja alternativt tacka nej till övergång till ny huvudman.

Fastigheter

I ansökan har angetts att fastigheterna kommer att förhyras.

Hur hyresavtalen med Locum blir är en ytterst väsentlig fråga för friskolorna eftersom bankernas lånegarantier bygger på en långsiktig och varaktig ekonomisk stabilitet. Skolorna anser att de nuvarande hyrorna är för höga och att alla byggnader inte behövs för att kunna bedriva en väl fungerande utbildning.

Idag finns avtal med Locum på varje byggnad inom fastigheterna Berga och Säbyholm, totalt ca 90 st. De flesta avtalen löper ut per 31 december 2008. För friskolorna är ett långt avtal att föredra.

Ekonomi och elevunderlag

De ekonomiska förutsättningar att kunna klara en verksamhet som friskola är olika för skolorna. Grunden för att lyckas är att tillströmningen av elever, som utgör den största intäktskällan, inte minskar och för Säbyholms del behövs betydligt flera elever än idag.

Först efter den 15 februari och troligen i början av mars kommer de preliminära siffrorna då det gäller ansökningarna till utbildningarna med start hösten 2008. Erfarenhetsmässigt är antalet förstahandssökande ett riktmärke för hur elevantalet kan bli efter omsökning/ändringar i april/maj och slutlig intagning 26 juni. Även därefter brukar vissa förändringar ske.

Bokslutet för 2007 visar ett ekonomiskt överskott för Berga naturbruksgymnasium på drygt 100 tkr. Säbyholms resultat blev ett underskott på 2240 tkr, ett underskott som huvudsakligen berott på för få elever och därmed för låga intäkter och att kostnaderna inte anpassats till de lägre intäkterna.

Miljökonsekvenser

Några negativa miljökonsekvenser torde inte vara aktuella. Skolorna utvecklar hela tiden sitt miljötänkande. En viktig del i utbildningen är att få eleverna mer miljömedvetna. Det är främst i de praktiska momenten som miljömedvetenheten förmedlas.

Genomförande

Samverkansavtalet som landstinget har med 24 av länets kommuner måste sägas upp eftersom landstinget till Skolverket förbundit sig att inte bedriva utbildning på samma plats som en friskola bedriver sin utbildning. Efter uppsägning av samverkansavtalet tas inga nya elever in till utbildning i landstingets regi. Elever som landstinget mottagit till utbildning har rätt att slutföra sin utbildning inom landstingets skolor eller på annat sätt genom landstingets försorg (§7 i Samverkansavtalet).

De elever som till hösten 2008 finns kvar i årskurs 2 och 3 kommer att få erbjudande om att fortsätta sin utbildning i friskolan till vilken de måste söka. Elever som börjar sin utbildning hösten 2008 tas in i friskolan. Alla elever och föräldrar kommer att informeras om förändrat huvudmannaskap.

Av vuxeneleverna slutar de sista 12 komvuxelever i landstingets regi våren 2008. Om nya komvuxelever ska tas in vid Säbyholm avgör den nya huvudmannen. Av eleverna i den tvååriga KY-utbildningen är en klass färdigutbildad i december 2008 och en klass i december 2009. Friskolan kan överta ansvaret för att färdigutbilda de elever som landstinget har tagit in.

Lämplig tid för överförande till annan huvudman är augusti 2008.

Slutsatser

Elevantalet kommer i framtiden att spela en oerhört viktig roll för skolornas intjänandeförmåga. Flera utbildningsanordnare och därmed större konkurrens samt minskande ungdomskullar är risker som bör vägas in då det gäller friskolornas möjlighet till överlevnad på några års sikt. Skolorna har dock gott renommé.

Landstingsstyrelsen har föreslagit att avknoppning inom områden utan auktorisering får ske (LS 0712-1381). Vid landstingsfullmäktiges möte den 12 februari 2008 återremitterades dock ärendet "Hantering av avknoppningar".

Med utgångspunkt från detta föreslås att landstingsdirektören ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att överföra utbildningen vid naturbruksgymnasierna till friskolor, i första hand i personalens regi, i andra hand till annan/andra intressenter.

Dessutom föreslås att landstingsdirektören också ges i uppdrag att återkomma till landstingsstyrelsen med slutligt förslag om nya huvudmän för naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm.

Mona Boström

Vivi-Anne Gustavsson